סאהר מיעארי, "טובארג'י", הלובי מקום לאמנות

תערוכת היחיד של סאהר מיעארי "טובארג'י" (בערבית: בנאי מומחה לטפסנות) היא הצבה אחת הנפרשת בבמה מוקדים בחלל הגלריה ויוצרת מופע הנראה במבט ראשון כמו אתר בתהליך בנייה. ההצבה מתערבת בחלל ויוצרת בו הפרעה באמצעות שימוש בבטון נוזלי, בצינורות, בברזל ובחול. המפגש עם ההצבה בחלל הלא שגרתי של הלובי יוצר ניגוד בין חוץ לפנים: בין חזיתות הבטון המוחלק של הבניין, שהלובי שלו משמש כגלריה, לבין מה שמוצג בתוך הגלריה. האם ההצבה מתייחסת לתהליך של בנייה או של הרס? האם זהו הדבר עצמו או ייצוג שלו? אלו כמה שאלות העולות בעקבות המפגש עם עבודותיו של מיעארי במקום הספציפי שבו הן מוצגות.

במרכז חלל הכניסה ניצב מעין עמוד תמיכה, האופייני לשלב הראשוני של הבנייה. סביב בסיסו של העמוד, המורכב מרשתות ברזל, תלוי ברישול בד יוטה מסויד (העבודה "מגדל"). העמוד ממוקם בחוסר "התחשבות אסתטית" לצד ערמת בטון נוזלי, שנקרש טרם סולק משני צידי הזכוכית בחזית (העבודה "טרסות" [אלראבעאת]). העבודה "סגרגציה" על קירות החלל מדמה סימני בטון, שמצאו דרך לחמוק החוצה מבין קורות הטפסנות, והם מייצרים תבנית מופשטת החוזרת על עצמה. במיצב "מי יבנה" בחלקו הפנימי של החלל, אזור מוגבה משתרע על פני חציו האחד של החלל, ובמרכזו חור ריבועי שבתוכו נוזל שחור (שמן) – מעין בור ביוב פתוח שטרם נאטם, המהווה ניגוד לעמוד המזדקר במרכז החלל הקדמי. העבודה "עורקי הבניין" עשויה צינורות מסוגים שונים הפורצים החוצה מהקיר, כמו מזכירים ביטוי תלת-ממדי לציוריו של האמן האמריקאי מוריס לואיס.

המושג "עבודה ערבית", המושרש בשיח הציוני, מציין לשלילה את חוסר היכולת להעלים את סממניה של פעולת הבנייה. זהו מושג המתניע את העבודה של מיעארי, שעוסקת בשארית, בעודף שלא נוקה, בפסולת בנייה. בתערוכה זו ממשיך מיעארי לבחון את התנועה בין הפיזי לסימבולי בכל הקשור לבניית בית כייצוג של זהות, נושאים שעסק בהם גם בתערוכה "אחמד אלערבי" בגלריה לאמנות אום אל-פחם (2019, אוצר: דור גז) ובתערוכה "תוכנית הריסה" בגלריה המדרשה (2020, אוצר: אבי לובין). באמצעות פרקטיקה ששורשיה ביוגרפיים – "אני אמן בנאי" מעיד על עצמו מיעארי שעבד כטפסן – הוא מעלה את הפער בין האתוס הציוני, הנשען על רעיון כיבוש האדמה ועבודה עברית, לבין המציאות של פועלים פלסטינים שעוסקים בבנייה בישראל. הוא מאיר באור אירוני אלמנטים סותרים בתפיסות החברתיות, הפוליטיות, הלאומיות והדתיות של שני העמים, כמו לדוגמה היחס שבין בנייה להרס – הרס בתים וכפרים פלסטיניים; הרס הנוף בשם הקידמה; פועלי בניין ערבים שעוסקים בבנייה ושיפור בתיהם של יהודים לעומת הזנחת התשתיות הציבוריות בכפרים הערביים.

מיעארי שומר בהצבה הנוכחית על הזיקה שלו לפועל הבניין, הטפסן, שאחראי לסדר את קורות העץ וקושר אותן זו לזו כדי לייצר תבנית שלתוכה יוצקים את הבטון, החומר שמעניק לבית את היציבות, הביטחון והקשר לאדמה. אך בה-בעת, ובאמצעות אותם חומרי גלם, מיעארי מבטא, בשפה אסתטית מופשטת, את הארעיות של הבית.

אורית מור
אפריל 2023

הלובי מקום לאמנות
THE LOBBY ART SPACE

ساهر ميعاري، "طوبَرْجي"، اللوبي مكان للفن

المعرض الفرديّ لساهر ميعاري "طوبَرْجي"، عبارة عن تركيب وتثبيت واحد يمتدّ إلى عدّة نقاط محوريّة ضمن مساحة وحيّز المعرض (الغاليري) ويخلق شكلًا يبدو للوهلة الأولى، كموقع قيد البناء. يندمج هذا التثبيت الفنّي في الحيّز، ويخلق فيه اضطرابًا من خلال استخدام الإسمنت (الباطون السائل) ، المواسير، الحديد والرمل. يخلق هذا اللقاء التركيبي الغير مألوف ضمن مساحة اللوبي، تباينًا بين الخارج والداخل: بين واجهات الباطون الملساء للمبنى، التي تشكل قاعة (اللوبي) فيه معرضًا، وما هو معروض داخل المعرض (الغاليري). هل يرمز هذا التثبيت إلى عملية بناء أو هدم؟ هل هذا هو الشيء بعينه أم أنّه تمثيل له؟ هذه هي بعض الأسئلة التي تتوارد في أعقاب رؤية أعمال ميعاري الفنيّة في المكان المحدّد الذي يتم فيه عرضها.

في مركز المدخل الرئيسي للحيّز مُثبّت نصب يشبه عمودًا داعمًا، حيث يشكّل نموذجًا للمرحلة الأولى من البناء. تتدلّى حول قاعدة العمود المركّب من شبكات حديديّة، بشكل مُهمَل قطعة من القماش المجيَّر (مدهون بالكلس الأبيض) (العمل الفنّي "البرج"). العمود مثبّت بصورة لا تراعي "الاعتبارات الجماليّة" بجوار كومة من الإسمنت (الباطون) السائل، الذي تجمّد قبل إزالته من جانبَي واجهة الزجاج (العمل الفنّي "المدرّجات" أو المعروفة باسم الرباعيات). يحاكي العمل الفنّي "العَزل" على جدران الفضاء علامات الإسمنت (الباطون)، التي وجدت طريقة للخروج والهروب من بين عوارض القوالب لتنتج نمطًا تجريديًا يكرّر نفسه. في النصب المثبّت "من سِيَني" المعروضة في الحيّز الداخلي للجاليري، تمتد منطقة مرتفعة عبر نصف مساحة الحيّز، وفي مركزها ثقب مربّع الشكل يحوي بداخله سائلًا أسودَ (زيت) - وهو عبارة عن نوع من أنواع آبار الصرّف الصّحّي المفتوحة التي لم يتم إغلاقها بعد، ما يشكّل تناقضًا مع العمود المثبّت والبارز في وسط الحيّز الأمامي. العمل الفنّي "شرايين البناء" مصنوع من أنواع مختلفة من الأنابيب البلاستيكية التي تخرج من الجدار، وكأنها تذكرنا بتعبير ثلاثي الأبعاد للوحات الفنّان الأمريكي موريس لويس.

يشير مفهوم "عمل عربيّ" (شغل عرب)، المتجذَر في الخطاب الصّهيوني، بشكل سلبي إلى عدم القدرة على إزالة علامات عمليّة البناء. هذا هو المفهوم الذي يحفّز ويحرّك عمل ميعاري الفنّي، الذي يتعامل مع البقايا، مع الفائض الذي لم يتمّ التخلّص منه، مع نفايات البناء. يواصل ميعاري، في هذا المعرض، فحص واستعراضَ الحركة بين الماديّ والرمزيّ في كلّ ما يتعلق ببناء منزل (بيت) كتمثيل للهُويّة، وهي موضوعات تناولها أيضًا في معرض "أحمد العربيّ" في صالة العرض للفنون أم الفحم (2019، كانِز المعرض: دور چيز)؛ وفي معرض "خطّة الهدم" في غاليري "همدراشا" (2020، كانِز المعرض: آڤي لوبين). من خلال الممارسة ذات جذور لسيرة ذاتيّة - "أنا فنّان بنّاء" يعترف ويؤكّد ميعاري الذي كان يعمل في مجال البناء "طوبَرْجي" - إنّه يظهر الهوة بين العُرف الصهيونيّ، الذي يرتكز على فكرة احتلال الأرض والعمل فيها، وواقع العمال الفِلَسطينيّين العاملين بالبناء في البلاد. وهو يسلط الضّوء بشكل ساخر وتهكّمي على عناصر ومكوّنات متناقضة في وجهات النظر الاجتماعيّة والسياسيّة والوطنيّة والدينيّة للشّعبين، مثل العلاقة بين البناء والهدم - هدم المنازل والقرى الفلسطينيّة؛ تدمير المناظر الطبيعيّة باسم الحداثة والتطوّر؛ انخراط البنّاؤون العرب في بناء وتحسين منازل اليهود، مقارنةً بإهمال البنى التحتيّة العامّة في القرى العربيّة.

يحافظ ميعاري، في التثبيت الحالي، على تعاطفه وعلاقته مع عامل البناء، الطوبَرْجي، المسؤول عن ترتيب العوارض الخشبيّة وربطها معًا لبناء قالب يتم صب الإسمنت داخله، وهي المادة التي تمنح المنزل الثبات والاستقرار، الأمان والارتباط بالأرض. لكن في الوقت نفسه، وباستخدام مواد الخام ذاتها، يعبّر ميعاري، بلغة جماليّة مجرّدة وبسيطة، عن المنزل (البيت) المؤقّت.

أوريت مور

نيسان 2023

הלובי מקום לאמנות
THE LOBBY ART SPACE